

ИАКО СРБИЈА ИМА МАЛИ БРОЈ ПАТЕНАТА, НЕКИ ОД ЊИХ СУ РЕАЛИЗОВАНИ И ПОСТАЛИ УСПЕШНИ ПРОЈЕКТИ ЕУРЕКА БЛИЖА ОД ЕВРИЋА

ДА се у Србији годишње изуми патената колико у Јапану за један радни сати, није баш за похвалу. Када се скупе сви професори, инжењери, конструктори, учењаци и занесеници заједно једва добаце до 300 признатих патената. Од њих тек мали број успе да преваљут пут од „патентне пријаве“ до иновације.

Добијање сертификата прво им се чини недостижно, а када тај папир добију у руке, схвате да су још на почетку. Следе испитивања, практична тестирања и потрага за инвеститорима и купцима. А трагање за парама испостави се да је теже него трагање за идејама. Број реализованих иновација јесте мали, али по значају никако за потцењивање!

Неки од изума појединаца или компанија из Србије значајна су технолошка и научна открића. „Струберни дрво“, соларни пуњач, студентска Универзитета у Београду покупио је највиша признања. Успешан је и систем раног откривања малигних промена на кожи компаније „Телескин“, младог Саве Маринковића, који је студије завршио на Харварду, па се вратио у Србију.

Тим ТФЗР из Зрењанина направио је апликацију уз помоћ које и апсолутно непокретна особа може да користи компјутер. Довољно је да покреће очи лево и десно и тако задаје команде.

А група младих научника са Универзитета у Крагујевцу, у оквиру европског ФП7 пројекта, усавршава компјутерски модел који веома детаљно анализира проток крви кроз организам и прави 3Д модел крвних судова.

О свима њима „Новости“ су већ писале, а сада представљамо још неке успешне приче.

Припремила: Мана Милковић

и паметна кућа, за коју је „покупио“ бројне домаће и међународне награде. За 40 година ова грађевина „ушпар“ 52.000 евра или - исплати саму себе! У грејању штеди 85 одсто, у хлађењу 100 одсто, у осветљењу трећину и у грађевинском материјалу од 10 до 20 процената.

Укопана са три стране и са слојем од пола метра земље на крову, Милковићева кућа заклоњена је и од хладноће и од великих врућина. Само је јужна страна застакљена и облепљена алуминијумским фолијама које привлаче и топлоту и светло.

- Истраживао сам Петроварадинску тврђаву и пелине, и схватио да у подземљу може да буде удобно и без

Трагање за парам по правилу је много теже него трагање за идејама

штедљивије, јер немају високе плафоне и тако велику површину. „Енерги глоб“ је последње признање које је добио за своју иновацију, коју су подржале и многе државне институције.

ЦРЕП КОЈИ СЕ САМ ЧИСТИ

КРОВОВИ могу да буду црвени и када куће прегрвају деценије. Без прања и мењања црепова. Да би тако изгледали, група професора са Технолошког факултета у Новом Саду изумела је цреп који се сам чисти!

Направљен је од глинине са специјалним додацима, тако да после разлагне прљавштину, коју постоје лако спере прва киша.

Неколико година је усавршавао, док није настао квалитетан цреп који деценијама може да изгледа као нов.

- Почели смо са испитивањима материјала како бисмо добили цреп што отпорнији на мраз, а онда дошли до идеје да променимо сировински састав, да се црвена боја одржи што дуже - објашњава за „Новости“ проф. др Јања Раногојец, са Технолошког факултета у Новом Саду, која је вођа овог научног пројекта.

- У глинену смесу додали смо један фото-катализатор, који уз помоћ сунчеве светлости разграђује све врсте прљавштине. Пошто материјал има и изузетну хидрофилност, када падне кап кише, она носи све нечистоће.

Производња овог црепа скупа је свега десет одсто од обичног. Пробна серија израђена је у „Нексе групу“ у Новом Бечеју, али

није договорена даља израда. Због додавања специјалних катализатора, за производњу би била потребна просторија, али би даље могле да се праве на линији за керамичке плочице.

А додатно се штеди тако што се производе коришћењем отпадне енергије из пећи.

- Овај пројекат радили смо у сарадњи са словеначким Институтом за испитивање материјала - каже наша саговорница. Учествовале су и моје колеге професори Радмила Недучин, Ева Лончар и Синиша Марков.

Проф. Раногојец објашњава како сада свој пројекат проширују како би био применљив на споменицима културе. У

ЦРНА КУТИЈА ЗА АУТОМОБИЛЕ

МАЛЕНИ уређај који прати брзину, кочења и целокупан начин управљања, а полицији аутоматски јавља уколико не догоди саобраћајна несрећа, могао би да се нађе у будућим моделима аутомобила. Млада београдска компанија „Битгир“ развила је ову „црну кутију“ за аутомобиле, која чека своју дозволу за комерцијализацију. - Није реч само о „црној кутији“, већ о

којим млада београдска компанија може да се похвали. Више од 95 одсто њихових прихода долази од продаје високотехнолошких услуга и иностранству. Од 2008. године до данас приходи су им порасли за 387 одсто, што их је ставило на „Дилитову“ листу 50 најбрже

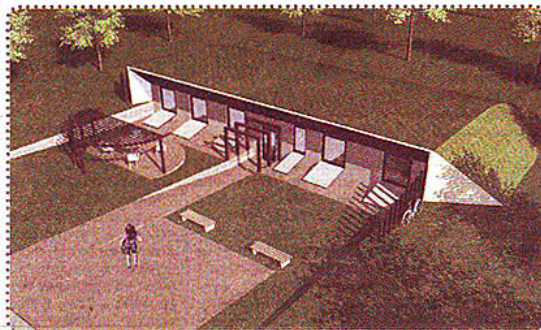
комплетној платформи која пружа нови ниво сигурности у саобраћају - објашњава Дејан Драмићанин, директор ове компаније. - Платформа има софтвер који у реалном времену анализира понашање возача, процењује безбедност војње и омогућава да се евентуални удес брзо дојави свим хитним службама. Млади возачи, на пример, са овим уређајем кола не би могли да покрену петком увече. Софтвер на интернету прикупља податке свих црних кутија и омогућава, рецимо, приступ осигуравајућим кућама. Оне би тако могле ризичним возачима да пропишу скупе осигурања.

- Са страним партнером чекамо комерцијализацију пројекта - објашњава Драмићанин. - Његова новина је и то што, при саобраћајној несрећи, даје аутоматску процену озбиљности удеса, јавља у ком положају је аутомобил, да ли је било превртања, под којим углом су се сударила два возила... Ово иновативно решење није једино

растућих технолошких компанија у централној Европи. Учествоју и у научним пројектима које финансира ЕУ.

ШТЕДЉИВА ЗЕМУНИЦА

МОДЕРНА земуница, пројекат Вељка Милковића из Новог Сада, штедљива је

климе. Заштитени смо од летње жеге и од зимског мрза - објашњава Вељко Милковић, члан Српске академије иновационих наука. - Искористио сам савремене материјале, доста сунчеве светлости и тако је настао пројекат штедљиве еко-куће. Фолије које су залепљене са јужне

стране, попут лепка привлаче светлост и топлоту и убацују их у кућу. Температура земунице, каже, не пада испод 14 степена Целзијуса, па је треба мало догревати. Најлукузнију оваку грађевину пројектовао је за инжењера Александра Николића, који живи надомак Новог Сада. Има, каже, и мање репрезентативних, али су још

свету, каже, постоје стакла, па и фасаде са оваквим катализаторима, али је најтеже било по сличном принципу направити цреп. Јер стакло није порозно и може да се премаже финим слојем материјала који га штити од прљавштине, а код црепа је много компликованије. ■